

Učiteljski Tovariš

Glasi „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Urejujeta:

Jakob Dimnik in **Engelbert Gangl**

učitelja v Ljubljani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: **Jakob Dimnik**, Šubičeve ulice št. 3.

Vesela: Kaj vendar mislijo? — M. Poklukar: Olajšave. — Slovenski učitelj je izvojeval za vse avstrijsko učiteljstvo važno pridobitev. — Jakob Dimnik: Jezikov nauk v prvem šolskem letu. — Josip Ciperle: Kulturne slike s Kranjskega. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Listnica uredništva.

Kaj vendar mislijo?

Uradna „Laibacher Zeitung“ je priobčila dne 29. vel. travna t. l. to-le notico:

Ein Erlass des Justizministers ordnet an, dass bei jedem Gerichte dem Unterrichte der Sträflinge ein besonderes Augenmerk zugewendet werde. Zur Anstellung von Lehrkräften wurde eine Summe bewilligt, aus welcher die Lehrer für eine Stunde Unterricht **20 bis 30** kr. erhalten sollen — allein die jährliche Ausgabe für einen Lehrer darf **50 fl.** nicht übersteigen. Den Gerichtsvorständen wird auch eingeräumt, mit den Lehrern einen Pauschalvertrag abzuschließen, doch darf die Jahresauslage ebenfalls nur den Betrag von **50 fl.** erreichen.

Resnično priznavamo, da nismo verjeli svojim očem, ko smo brali te vrste, in z nami vred ni verjel nemara še marsikdo, da je to mogoče. Pa je vendarle res!

Kaj vendar mislijo? — Učitelj-maturant, ki ima nalogo, da vzgaja mladino, ki je — kakor je izjavil ekscelenca baron Hein ob regulaciji naših plač v dotični seji deželnega zbora — velevažen stan, ki zadovoljivo vrši svoje dolžnosti, je s to določbo justičnega ministra degradiran na ono nizko mesto, na katerem je stal, ko je bil uboga para, mežnar in učitelj-korporal skupaj!

Za Boga! 20—30 kr. za eno uro poučevanja zločincev! Ali si upaš najeti dijaka, da bi ti poučeval otroka za 20—30 kr. celo uro? Mislimo, da bi te vsak lepo zahvalil in menil, da ga hočeš s tem — žaliti. In kaj si naj misli učiteljstvo? Dasi je naše gmotno stanje še vedno žalostnokrivično, obupnonepošteno, vendar smo prepričani, da ga ne bo med nami, ki bi se polakomnil teh grošev!

Navdaja nas bridka misel, da nas sodi visoka gospoda jako nizko! Ta bridka misel nam zbuja zlo voljo in žalost, ker nas je ob tem navdalo prepričanje, da sodijo naše delo še vedno tako, kakor delo navadnega dninarja, kakor posel ljubljanskih postreščkov, katerih nihče ti ne bo na službo za 20—30 kr. eno uro dragega časa!

Ostre besede nam silijo v pero! A če govorimo rahlo in mirno, če krotimo s priznano učiteljsko krotkostjo ogorčenje svoje, izjavljamo samo, da bodo izobraževalci in

učitelji zločincev po naših kaznilnicah — njih pazniki in ječarji!

Omike in vede svetla luč bo obsevala črne stene naših ječ! Blaženi časi!

Olajšave.

Spisal **M. Poklukar.**

IV.

Ker smo bili ravno pri znižanih cenah, naj omenimo tudi one na železnicah. Koliko časa že trka ubogo učiteljstvo brez uspeha na železniška vrata, da se mu dovoli znižana voznina, kakršno uživajo državni uradniki! Ne moremo razumeti, zakaj ostaja naš klic glas vpijočega v puščavi? Nima li učiteljstvo z železnicami in železniškim objemom — če ne več — vsaj toliko posla kot činovniki? Ali je družbam, deželam in državam učiteljstvo manj potrebno in ne toliko vredno kot uradništvo? Ali je tu morda boljša plača nego li tam; si li tu lažje prištedimo ter lažje plačujemo nego ondi? Morebiti mislijo, da bi se učiteljstvo po znižanih cenah v počitkih preveč vozarilo ter s svojo gnečo nevarno prihajalo trdnokovanemu vozovju, kali? Jadna usoda! Kjer delé denar, dobimo najmanjši ostanek; kjer plačujemo, tam nas hočejo imeti med prvaki, kakor bi se mi kregali s stotaki. Upamo pa na obrat k ugodnejšemu naziranju, naj se nas sodi po delu, številu, inteligenci ali po plačah; nam bodo končno vendarle morali prisoditi glede voznih cen enako udobnost, kakor jo ima državni uradnik, in učiteljstvo bo gotovo gledalo, da obilo povrne železniškemu osebju prihranke s tem, da mu bo mladino skrbno vzgajalo ter opremljalo na pot k višji izobrazbi s potrebnim zakladom učnih snovi.

Glede voznje pripomnimo še, da imamo tudi mi uradna pota h konferencam in sejam c. kr. okrajnega in deželnega šolskega sveta ter stalnih odborov. Ključ, po katerem se nam odmerjajo konferenčne dijete, se nam ne zdi več primeren sedanjosti. Treba ga bo preurediti po zgledu državnih uradnikov. To vendar ne bo moglo ostati, da bi imel prvi definitivni učitelj maturant manjšo uradno potnino kakor novoimenovani uradnik, ki je bil pred krat-

kimi leti njegov učenec in je morda srebal vso šolsko izomiko samo na kaki enorazredni ljudski šoli. Nekoč smo že pisali, da nam ni na tistih vinarjih ter nikakor ne zavidamo gospodov uradnikov; v te zahteve nas sili naša čast, zakaj dobe se ljudje manjše naobrazbe in večje plače od nas, taki se kaj radi javno pobahajo s svojimi priboljški, češ: Več smo! Z ozirom na potnino k seji stalnih odborov pa moramo z žalostjo beležiti, da se ista v vseh okrajih niti ne povrača. Seja stalnega odbora je uraden čin, in vdeležencem pripada dijeta z isto pravico in mero kakor konferenčnikom. Prosimo, naj se potrudijo prizadeti krogi v onih zaostalih krajih, da se vpelje enakost po deželi. Neenakost vlada na Kranjskem tudi glede učnih pripomočkov. Nakateri krajni šolski sveti nečejo kar nič slišati o nakupu učil in samoučil za ubožne učence; prav radovedni pa smo, kje se nakupi zadosti bombaža, volne, igel etc. ubogim učenkam za ročna dela. To je učiteljstvu huda pokora, a moči nimamo, da bi to nadlogo odstranili. Predsednik krajnemu šolskemu svetu se odreže: „Nimam, ne morem!“ Kjer nič ni, še cesar izgubi — pravijo, a učiteljstvo pa ima tudi tam izgubiti, namreč — veselje do dela. Naloži naj se takim predsednikom, da imajo učiteljstvo podpirati in ne zadrževati.

Poznamo pa krajni šolski svet, ki je ob pričetku šolskega leta dal vsemu učiteljstvu na štirirazrednici potrebnega papirja, peres etc. To je malenkost, ali pri malenkostnih dohodkih postane vsako še tako malo plačilo spodtikljaj, ki ga je odstraniti. Ne poznamo uradnika, kateri bi si moral kupovati s svojimi novci uradne potreščine. Zakaj bi ravno slabo plačani učitelj moral rabiti v uradnem poslovanju svoje reči, katerih se v teku leta, desetletja nabere uvaževanja vredna vsota?

Naštetim drobnarijam naj sledi pereča razlika učiteljskih služb z ali brez stanovanja. Kako bo mogoče učitelju še v bodoče vzdrževati stanu primerno svojo obitelj s petsto goldinarji plače v mestu, ako mu je odšteti blizu sto goldinarjev stanarine? Znan nam je trg na Notranjskem, kjer ima vse učiteljstvo na štirirazrednici krasna stanovanja s pripadajočimi vrti za zelenjad; grenko pri tem je le dejstvo, da je ta štirirazrednica po svoji uredbi edina v deželi. Gleda naj se vsaj pri novih stavbah na to, da bodo imele za vse učiteljstvo stanovanja ter vsaj za vsakega nekaj gredic.

Pri takih razmerah poučuj učitelj v šoli nadzakonito in komaj verjetno število učencev. Pokazali bi lahko na štirirazrednico, na kateri smo se morali ukvarjati pred dobrim letom s 130 učenci vsakdanje šole v dveh višjih oddelkih z nemškimi obligatnim predmetom in s celodnevним poukom. Groza je stopiti samo v take soparne prostore, a telebasti ljudje hočejo imeti uspehe, kakršnih ne zahteva niti zakon.

Bodi korenjak ali pritlikavec, tu moraš vleči, da se peniš, ako hočeš doseči ob sklepu leta le nekaj zakonitih mejnikov. Prevelike množice učencev glasno kriče po razbremenjenju preobloženega učiteljstva. Ustanove naj se vsaj vzporednice!

Namenili smo se pisati tudi o petletnicah, pokojninah, vštetju vojaških let, kar pa za sedaj opustimo, ker so se že storili potrebni koraki z druge strani, in smo prepričani, da bodo ugodili učiteljskim peticijam, ter dostavljamo, da učiteljstvo ne nehaj prej s klici po izboljšanju plač, dokler njegovi prejemki skladno ne pokrijejo stalnih dohodkov državnih uradnikov. S tem odstavkom zaklju-

čujemo objektivno in materijalen del, v bodoče bomo pisali o subjektivnem ter idealnem postopanju, častitemu učiteljstvu goreče želeč, da si čim prej, tem krepkeje olajša mučno svoje delovanje in stanje!

Slovenski učitelj je izvojeval za vse avstrijsko učiteljstvo važno pridobitev.

Učiteljem in učiteljicam se odtegujejo vsak mesec pri davkarji določeni zneski za pokojninski zaklad, iz katerega se plačuje po njihovi smrti njihovim zaostalim vzgojnina, oziroma pokojnina in konduktni kvartal. Učitelji in učiteljice si torej pokojninski zaklad sami vzdržujejo, in ker plačujejo vsi enake % v ta zaklad, bi se sklepalo, da morajo tudi učiteljice uživati enake pravice pokojninskega zaklada. Toda deželni šolski svet in naučno ministrstvo sta bila vedno nazorov, da otrokom omožene učiteljice ne pripada po njeni smrti niti konduktni kvartal, niti pokojnina. Upravno sodišče na Dunaju se je bavilo pred kratkim s tem vprašanjem.

Radoslav Knaflič, nadučitelj v Št. Lenartu nad Laškim trgom, je po smrti svoje soproge učiteljice Viktorije zahteval za njenega sina Vladimirja konduktni kvartal in pokojnino, deželni šolski svet in ministrstvo sta to zahtevo zavrnila; proti odloku naučnega ministrstva je vložil R. Knaflič pred dvema letoma pritožbo na upravno sodišče na Dunaju, ki je to zadevo obravnavalo dne 4. t. m. pod predsedništvom bivšega pravosodnega ministra grofa Schönborna. Radoslav Knaflič je sam brez odvetnika v enournem jedrnatem govoru zagovarjal postavno opravičenost svoje zahteve in je pobijal nepostavnost ministrskega odloka. Pričujoči ministrski zastopnik Braitenburg Jožef, plemič iz Zeneburga, doktor prava, tajnik naučnega ministrstva, je zagovarjal stališče ministrstva, izjavljajoč, da je naučno ministrstvo take prošnje vedno enako zavračalo in da je to prvi slučaj, v katerem se učitelj bojuje zoper razsodbo ministrstva, je predložil celo pritožniku več takih prošev na ogled, rekoč: „V Vašem slučaju smo tudi tako razsodili kakor za druge.“ Pohvalil je pritožnikovo odločnost in skrb za svojo družino ter skrb za vse učiteljstvo v Avstriji in mu zagotavljal, da mu ministrstvo njegove pritožbe nikakor ne šteje v zlo, temuč v zaslugu, če bode danes razsodba upravnega sodišča izpadla ugodno za učiteljstvo.

Na to se je podal senat upravnega sodišča v posebno dvorano. Po tri četrt urnem posvetovanju se je vrnil ter proglasil sledečo razsodbo:

„V imenu Njegovega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. priznava upravno sodišče upravičenost pritožbe R. Knafliča v zadevi konduktnega kvartala, ter se ta del ministrske razsodbe razveljavi. Sinu pokojne učiteljice Viktorije Knafličeve pripada postavni konduktni kvartal, drugi del pritožnikove pritožbe pa se zavrne in ostane torej ta del ministrske razsodbe še nadalje v veljavi.“

Kar razsodi upravno sodišče, po tem se mora ministrstvo in deželni šolski svet ravnati. Vsi oni otroci, katerim je deželni šolski svet, oziroma ministrstvo svoječasno po smrti njihovih mater učiteljic odreklo konduktni kvartal, naj sedaj svojo zahtevo ponove, deželni šolski svet jim sedaj mora iz učiteljskega pokojninskega zaklada izplačati konduktni kvartal.

Tako je odločnost slovenskega učitelja pribojevala za vso avstrijsko učiteljstvo znatno pridobitev. Naše občine in davkopllačevavci pa mnogokrat rajši trpe krivico, nego da bi se bojevali za pravico. „Kdor molči, pomaga zatirati pravico!“

Jezirov nauk v prvem šolskem letu.

(Jakob Dimnik.)

C. Pisanje - čitanje.

I. Splošne opazke.

Preden pričnemo obravnavati male črke, ne bo odveč, če dodamo nekoliko splošnih opazk, ki se nanašajo posebno na pouk v čitanju.

Pred vsem mora imeti učitelj vedno pred očmi učni zmoter, da mu je mogoče z mirno vestjo odgovoriti na vprašanje: kaj in koliko moram učiti.

Marsikdo bi utegnil misliti, no, za prvi pouk v čitanju si pač ni treba beliti glave z učnim zmotrom, oziroma z učnim načrtom; o tem nas pouči že zdrav razum, kdaj čita otrok dobro ali slabo. Vendar temu ni tako. V stari šoli se je prakticalo tako in učenec, ki je mehanično gladko čital, je dosegel vrhunec čitanja. Dandanes mora pa učenec to, kar čita, tudi razumeti. V tem zmislu je osnovan normalni učni načrt za avstrijske šole.

Glede pouka v čitanju določuje normalni učni načrt v § 51. šolskega in učnega reda z dne 20. vel. srpana 1870. l. učni zmoter na sledeči način: „Gladko in lepo čitati, kar je tiskano in pisano in natančno razumevati berila po njihovi vsebini in po zvezi posameznih delov. Prizadevati si je, da se opazovalni dar ostri, misli bistré in krepča spomin“.

V zmislu tega zmotra je osnovan tudi učni načrt za Kranjsko (naredba vis. c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 25. kimovca 1886. l.), ki se glasi glede pouka v čitanju za enorazredne do sedemrazredne ljudske šole tako-le: „Gladko in lepo čitati, kar je tiskano in pisano“; za osemrazredne ljudske šole pa:

„Prav in gladko čitati, kar je tiskano in pisano; prav umevati, kar se je čitalo in slišalo, oziraje se na vsebino in obliko.“

Najvišji učni zmoter zahteva učni načrt za osemrazrednice; v manjrazrednih šolah se ozira bolj na pouk v oddelkih in zato se tudi glede učnega zmotra v teh šolskih letih manj zahteva, kakor pa v osemrazrednicah, ko je vsaki razred obenem tudi šolsko leto.

Po učnem načrtu za osemrazrednice se razdeli zmoter pouka v čitanju v štiri poglavja in sicer:

1. Ročno čitanje; t. j. naučitev glasov in njihovih znamenj ter vaja mehaničnega čitanja do blagoglasnega, odnosno zmislu pravilnega čitanja.

2. Razpravljanje beriva ali besedna in stvarna razlaga t. j. besedna in stvarna obravnava beril; s tem se ostri opazovalni dar, kar zahteva normalni učni načrt v § 51. šolskega in učnega reda.

3. Ponavljanje vsebine berila, odnosno povpraševanje po vsebini berila t. j. gojitev spisja. S tem se misli bistré.

4. Učenje na pamet (memoriranje). S tem se krepča spomin.

Nikakor pa ne moremo in ne smemo zahtevati od otroka, da bi že na nižji stopinji zmislu pravilno čital.

Do popolnega, ročnega (spretnega) in zmislu pravilnega čitanja pelje pet stopinj, katere so razdeljene na osemletno šolsko dolžnost in sicer:

a) Počasno, glasovno pravilno čitanje z ozirom na razzlogovanje (1. šolsko leto).

b) Glasovno pravilno čitanje s posebnim ozirom na ločila (2. in 3. šolsko leto).

c) Gladko in zmislu primerno čitanje (4. in 5. šolsko leto).

č) Gladko, zmislu primerno čitanje, kar je tiskano in pisano (6. šolsko leto).

d) Blagoglasno čitanje (7. in 8. šolsko leto).

Da pa učitelj vsem tem zahtevam zadosti, mora si prizadevati, da po metodiških pravilih pri vsakem berilu postopa. V to svrhu se razgovarjaj z učenci o tvarini (snovi) berila. Tako postopanje tudi učni načrt predpisuje, ker le na ta način je mogoče, da si prisvoje učenci vsebino berila. S tem obogati tudi učencev razum s potrebnimi znanostimi, število pojmov se pomnoži v njem in vsled tega, ker berilo dobro razume, tudi pravilno in dobro čita.

Učenec mora pa znati to, kar je čital, tudi povedati, ali doslovno, ali pa prosto (s svojimi besedami). To goji in pomnožuje v učencu ustno izraževanje mislij (spisje).

Gojitev ustnega izraževanja mislij je velike važnosti. Vsak učenec se mora polagoma navaditi, da zna to, kar je slišal ali čital, tudi ponoviti. Kako okoren je pač v izobraževanju svojih mislij marsikateri odrasli človek! Dobro vé in zná, kar bi rad povedal, pa mu manjka besed, s katerimi bi svoje misli razodel, to pa le zato, ker se tega ni vadi.

Otrok pazno poslušá učiteljevo razlaganje; pri tem, pri razpravi berila in pri vaji v čitanju ostane mu marsikatera misel v glavi; učiteljeva naloga je, da vadi učenca svoje misli z govorom razodeti. Učitelj se mora prepričati, a) če učenec to, kar je slišal ali čital, prav razume, b) mora skrbeti, da si učenec ustvarja s pomočjo tega razumevanja nove predstave. Na ta način se pospešuje ustno izraževanje.

Ta zmoter doseže učitelj na spodnji in srednji stopinji ljudske šole, če zna učenec to, kar je čital, na stavljena vprašanja doslovno ali pa s svojimi besedami povedati; na zgornji stopinji pa, če zna vsebino berila brez vprašanj povedati in poiskati glavno misel berila.

Ponavljjanje berila s svojimi besedami se ne more nikdar dovolj priporočati. Kolikokrat se pač marsikatero berilo prečita; če pa vprašamo učenca po vsebini, nam jeclja in odgovarja v nepopolnih stavkih tako zmešano, da ga nihče ne razume. Temu je kriv največ učitelj, ker je gojil le mehanično čitanje, za vsebino berila se pa le malo ali pa nič brigal.

Kdaj pa povprašuj učitelj po vsebini berila? To, kar naj učenec pove, mora popred razumeti; tega, kar ne razume, le tedaj lahko pové, če se je učil na pamet.

Preden pričneš s povpraševanjem po vsebini berila, moraš popred dotično berilo stvarno obravnavati, t. j. učencem moraš razložiti nerazumljive besede in stvari; dalje vadi učence toliko časa čitati, da gladko čitajo; to pa zato, da postane lepi jezik, ki je v berilu, nekaka podstava ali opora pri ustnem izraževanju mislij.

Če si v eni uri kako berilo učencem razlagal in če so isto znabiti že tri — štiri — ali še večkrat prečitali, potem smeš še le prihodnjo uro pričeti s povpraševanjem po vsebini.

Ni pa vse eno, na kakšen način se vsebina ponavlja. Na spodnji in deloma tudi na srednji stopinji naj se to stori doslovno, kakor je v knjigi. Otrok še ni vajen se izraževati, da bi rabil samostojno pravo obliko stavka in primerno besedo ob pravem času. Na srednji stopinji si pa deloma tudi prizadevajmo, da se zna učenec tudi z drugimi besedami izraziti ter mu ne smemo pustiti, da bi bil preveč na knjigo navezan. Na zgornji stopinji ljudske šole se morajo pa znati otroci že gladko, dopadljivo in razumljivo izraziti.

Sedaj pa, ko smo se prepričali, da se zna učenec ob vsebini berila gladko izraziti, smemo zahtevati od njega, da se uči berilo na pamet.

Učenje na pamet ali memoriranje ima v ljudski šoli veliko vlogo, ne samo, da obogati otrokov razum z znanostimi, ampak krepča tudi spomin. Kolike vrednosti je, če človek veliko vé in kako neprecenljiv je zvest in dober spomin, tega pač ni treba poudarjati in dokazovati.

Učenje na pamet se pa ne goji povsod enakomerno, ampak tu bolj, tam zopet manj. V nekaterih šolah se popolnoma zanemarja ter se goji le bolj izobraženje razuma; otrok se samo napelje, da se zna o nekaterih stvareh izraziti. S tem se zgubi mnogo časa in zamudi tudi krepiti spomin.

Z dobrim spominom ali pravozapravo z znanostimi, ki smo si jih z dobrim spominom prisvojili, zbiramo si bogat zaklad, katerega v življenju čestokrat potrebujemo.

Kaj se pa uči učenec na pamet?

a) Le kaj posebno vrednega; torej le taka berila poetiške in prozaične oblike, ki se odlikujejo po vsebini, tako n. pr., ki imajo za življenje koristne nauke ali pa, ki se odlikujejo zaradi posebne oblike.

b) Učenec se uči na pamet le taka berila, ki so se mu natančno razlagala in jih tudi dobro razumi. Zato učitelj vsako berilo, katero naj se uči učenec na pamet, poprej natančno razlagaj in potem, ko se je isto večkrat prečitalo, pa povprašuj po vsebini berila.

Glede učenja na pamet veljajo ta-la splošna pravila:

a) Snov za memoriranje izberi iz vpeljanega berila; posamezne lekcije naj ne bodo predolge. Čim mlajši so otroci, tem manj imaš zahtevati od njih.

b) Take vaje spomina moraš pa dajati redno vsak teden en- ali dvakrat, ne pa, kadar slučaj nanese.

c) Učenec se uči pod navodilom učiteljevim, kako se je treba učiti na pamet, pa ne teoretično, ampak praktično. Nikdar se pa ne sme učiti otrok na pamet besedo za besedo ali vrsto za vrsto, ampak vedno stavek za stavkom ali pa oddelek za oddelkom.

č) Učitelj imej za strogo dolžnost, da to, kar si dal učiti na pamet, ob določeni uri tudi izprašaš. Učenec vedi, da se morajo učiteljevi ukazi strogo in vestno izpolniti.

d) To, kar se je učil učenec na pamet, naj potem tudi lepo in dobro prednaša (predava). Prehitro klepetanje brez občutka v navadnem nadležnem šolskem tonu, ostro povdarjanje rime ni nič vredno; tudi prenehati za vsako vrsto, če ni konec stavka, se ne sme.

e) Učenec se mora vaditi v prostem prednašanju tudi v šoli vpričo součencev; najbolje je, če se vstopi pri deklamiranju na oder. Pri raznih slavnostih med letom in koncu šolskega leta moramo dati učencu priliko za deklamiranje.

f) Učitelj pazi strogo, da učenec pri deklamiranju čisto in slovniško pravilno izgovarja besede; posebno na

izgovarjanje **m** in **n** moramo dobro paziti. Vse, tudi najmanjše napake, moramo pridno popravljati.

g) Kar se je učenec učil na pamet, pridno ž njim ponavljaj, bodi si posamezno ali pa v koru z vsemi učenci; zakaj to, kar se je učenec natančno učil in večkrat ponavljal, ostane mu v trajnem spominu še v poznem življenju.

1. Ročno čitanje.

Učni zmoter: „Počasno in glasovno pravilno čitanje“. Umevno je samo ob sebi, da morajo učenci poprej, preden začno čitati, poznati glasnike in njihova znamenja (črke).

Poglejmo si otroka, ko stopi prvič v šolo, kako je vendar neroden. Oko njegovo še ni vajeno gledati, uho ne zna razločevati posameznih glasov; roka njegova je slabotna in okorna; govori samo domače narečje, ne da bi razumil posamezne pojme; jasno je, da vsled tega tudi ne razumi književnega jezika, odnosno jezika učiteljevega.

Če hočemo torej, da bode pouk v 1. šolskem letu otroku res teknil, so neobhodno potrebne v ta namen predvaje, ki usposobijo otroka, da mu je mogoče naučiti se pisanega in tiskanega čitanja.

O raznih predvajah smo govorili že v prejšnjem poglavju; le o nazornih vajah bomo govorili pozneje bolj natančno.

Nazorne in govorne vaje kot pripravljavni pouk so prve govorne vaje nazornega nauka; zakaj naloga nazornemu nauku je, naučiti otroka govoriti in razumevati učiteljev jezik. Nazorni nauk krepi otrokovo oko in uho, vadi ga misliti ter budi in oživlja duševno bitje njegovo.

Kaj pa predpisuje učni načrt glede pripravljavnega nazornega nauka v 1. šolskem letu?

„Nazorne in govorne vaje, počenši s predmeti iz otrokovega obližja“.

Predmeti iz otrokovega obližja so pa tiste stvari, s katerimi se otrok peča (igra), njegovo stanovanje, obleka in hrana. Zato se razgovarjamo z otrokom prve dni ob stvareh, ki se nahajajo v šoli, v sobi; ob delih sobe, ob zvunanjih in notranjih delih hiše, ob obleki in hrani.

Ko smo te predvaje temeljito razpravljali, šele zdaj se prične pravi pisalno-čitalni pouk, ki ima namen, naučiti otroka glasnike ter njih pisana in tiskana znamenja.

Zveza pisalnega pouka s čitalnim poukom (pisalno-čitalna metoda) je dandanes tako razširjena, da ga ni več 1. šolskega leta, v katerem bi se pisanje zase in čitanje zase poučevalo.

Pri pisalni-čitalni metodi sta nam na razpolaganje dve učni poti in sicer:

a) sintetična pisalno-čitalna metoda,

b) analitično-sintetična pisalno-čitalna metoda, tudi normalno (vz gledno) besedna metoda imenovana.

V čem se pa razlikujeta te dve metodi?

Predvaje imata obedve enake.

Sintetična pisalno-čitalna metoda razvija posamezne glasnike; zveže takoj posamezne samo- in soglasnike v zloge, zloge v besede in besede pa v stavke.

Pri analitično-sintetični pisalno-čitalni metodi seznanimo otroka najprej z normalno (vz gledno) besedo s pomočjo podobe (slike). Ob tej podobi, ki jo imenujemo z imenom, se najpoprej razgovarjamo z učenci (nazorni nauk in stvarna razprava); potem se ta beseda razdeli

v zloge in glasnike, nazadnje pa čita in piše. Glase, ki smo jih pri tej razdelitvi dobili, sestavimo zopet v zloge in zvežemo z že znanimi glasi v nove besede.

Obedve metodični poti imata svoje zagovornike in pristaše in obedve peljeta k enemu in istemu zmotru, da ju le učitelj dobro razume.

Sintetična pisalno-čitalna metoda ima pri zasnovi in obravnavi glasu te-le stopinje:

a) Razsnova glasú t. j. navajati je besede, v katerih se sliši glas v začetku, konec in sredi besede.

b) Učenci iščejo in imenujejo besede, v katerih se nahaja glas (glasnik).

c) Učitelj zapiše na tablo pisano znamenje glasu in razloži natančno njegove dele; učenci ga pišejo najpoprej v zraku in potem pa na tablice (po taktu).

č) Novi glas se zveže z že znanimi glasovi v zloge in besede; učenci pišejo te zloge na tablice. Vaja.

d) Poišče se novo znamenje na stenski tabli in v Abecedniku (opazuje podobo). Čitanje in stvarna razlaga, kar je pisano na stenski tabli in v Abecedniku.

e) Pokaže se tiskano znamenje glasu (črko) in primerja s pisanim.

f) Vaja v čitanju in stvarna razlaga, kar je tiskano na stenski tabli in potem v Abecedniku.

g) Vaje v prepisovanju.

Stopinje pri obravnavi normalne (vzgleadne) besede:

a) Stvarna obravnava normalne besede. (Nazorni nauk). Istinit predmet; če pa tega ni, pa podoba (slika).

b) Učitelj nariše prav enostavno predmet na tablo in učenci pa na tablice potem, ko se je o podobi razgovarjalo.

c) Ustna razdelitev in sestava normalne besede.

č) Učitelj zapiše normalno besedo na tablo, jo razdeli in imenuje vse glasnike; učenci se vadijo pisati vse črke, ki so v tej besedi, prepisujejo potem celo normalno besedo in poiščejo nazadnje črko na stenski tabli in v Abecedniku.

d) Vaje s črkami iz čitalnega stroja:

α) Razdelitev in sestava tiskane besede.

β) Naštevaje novih besed, sestavljenih iz znanih glasov in črk.

e) Čitanje in stvarna razprava, kar je tiskano na stenski tabli.

f) Čitanje in stvarna razprava tega oddelka v Abecedniku.

g) Prepisovanje s stenske table.

h) Prepisovanje iz Abecednika.

Sedaj šele pride na vrsto „počasno, glasovno, pravilno čitanje z ozirom na razzlogovanje“.

V 1. šolskem letu se zahteva počasno in glasovno pravilno čitanje, to se pravi, otroci morajo po vsakem zlogu nekoliko prenehati in posamezne glase tako zlivati drug v drugega, da poslušavec razume zlog in sliši vsak glas, iz katerega je sestavljen zlog. Umevno je, da mora učenec prav počasi čitati.

Izlivanje glasov drug v drugega se mora pri učenju vsakega glasu nepretrgoma vaditi, ker le na tak način dosežemo, da zna učenec konec leta kratko berilo zlog za zlogom čitati. Hitro čitanje v 1. šolskem letu je dvakrat napačno; prvič zato, ker se odlikujejo v tem le posebno marljivi otroci, drugi pa zastanejo, ker ne morejo slediti hitremu čitanju; drugič pa zato, ker se položi v

prvem šolskem letu s hitrim čitanjem podstava napačnemu pisanju.

Kot učilo pa rabimo pri pouku v čitanju stenske table in čitalni stroj.

S pomočjo tiskanih črk iz čitalnega stroja sestavljamo lahko razne besede; s premenjavo samoglasnika ali soglasnika nastane že nova beseda.

Na ta način se pouk v čitanju zelo oživi in pospešuje.

Črke na stenskih tablah morajo pa biti tako velike, da jih učenci celega razreda lahko vidijo; drugače ne dosežejo te table svojega namena.

2. Razpravljanje beriva.

Abecednik, sestavljen za sintetično pisalno-čitalno metodo, navaja v prvih odstavkih samo posamezne besede ali pa kratke stavke brez posebne zveze. Te besede in stavki imajo namen, da se učenec navadi raznih pisanih in tiskanih črk. Učitelj mora otrokom vse te besede stvarno razlagati in potem mora pa otrok opazovati pisavo teh besed.

Iz tega se kaže, da je treba posamezne odstavke v Abecedniku na dvojen način obravnavati in sicer:

a) stvarno,

b) slovnično.

Oba ta dva načina sta pa prav tesno spojena drug v drugega. Splošno pa veljajo pri teh razpravah ta-la pravila:

a) Kratko razgovarjanje pred čitanjem, oziraje se na vse težke izraze; kratko naravoslovno razlaganje vseh živalij in rastlin, ki se nahajajo v berilni vaji.

b) Pripovedovanje in počasno predčitanje berila.

c) Učenci čitajo p o z l o g i h, učitelj stavi pa vmes razna vprašanja, da se prepričaš, če razumejo pojem besed, oziroma vsebino berila.

č) Vaja v čitanju, oziraje se na razzlogovanje.

d) Pismena vporaba. Ta se lahko tako-le vrši:

a) Prepisovanje 2—3 vrstic.

b) Izpisovanje eno-, dvo- in trizložnih besed v določenem številu.

c) Izpisovanje takih besed, ki se pričenjajo z enim in istim samo- ali soglasnikom.

č) Izpisovanje lastnih imen.

d) Izpisovanje oseb ali rečij.

e) Izpisovanje besed, ki povedo, kakšne so osebe ali reči.

f) Izpisovanje besed, ki naznanijo, kaj osebe ali reči delajo; i. t. d.

Ni pa treba misliti, da se mora vsak berilni sestavek po vseh teh predpisih, oziroma pravilih obravnavati; saj to ni mogoče, ker nam primanjkuje časa, ampak na nekaterih sestavkih naj se uporabijo te, na drugih zopet druge točke, kakor je sploh berilni sestavek bolj sposoben; le spočetka naj se nekaj vaj popolnoma obravnava. V obče pa naj ne bodo obravnavanja predolga, ampak bolj pridno naj se otroci vadijo v čitanju.

S prepisovanjem dobi učenec dobro podstavo za pravopis. Pravopisja pa ne smemo učiti s pravili ali narekovanjem, ampak najbolje za to je pridno, vstrajno gledanje besednih oblik. Besedne oblike pa učenec najbolj natančno opazuje, če so mu nudi večkrat prilika za prepisovanje. To pa, kar učenec v 1. šolskem letu prepisuje, mora videti v Abecedniku, ali pa na tabli. Kaj

takega, kar zna otrok na pamet, ne sme pisati, ker nima pred sabo pravilne besedne oblike.

Iz zgoraj navedenega vidimo, da se vrši prepisovanje lahko na dvojin način in sicer:

a) Prepisovanje 2—3 vrstic iz knjige.

b) Prepisovanje, oziroma izpisovanje gotovih besed, ki imajo kak splošen znak.

Prvi način prepisovanja je gotovo ena najtežjih nalog, ki jo smemo staviti na učenca. Mi ne zahtevamo pri tem prepisovanju samo to, da učenec vsako znamenje, vsako pičico natančno prepíše, ampak tudi to, da med prepisovanjem otrok nič ne popravlja, nič ne zbrise, nič ne prečrta. Učenec naj se uči gledati in zato ne sme besede samo enkrat, ampak večkrat pogledati in potem šele zapisati. Zato je tri vrstice brez najmanjše napake prepisati za učenca v 1. šolskem letu zelo težavna naloga, posebno če ve, da bode tudi zaradi najmanjše napake grajan.

Drugi način prepisovanja, izpisovanje gotovih besed, ki imajo kak skupen znak, je za učenca znabiti bolj lahak in bolj prijeten; vendar mu dela tudi ta način težavo, ker sme le določeno število besed izpisati. Povedati mu pa moramo, da naredi za vsako besedo vejico.

Toliko v obče. Zdaj pa par praktičnih vzgledov, kako se razpravlja berivo v 1. šolskem letu; vzemimo n. pr. črko **r**.

Pri tem berilnem sestavku imamo v Razinger-Žumrovem Abecedniku navedene te-le besede:

ra-ma, ra-na, u-ra, na-ra-va, o-ma-ra, itd.

a) Razgovarjanje pred čitanjem.

Ra-ma je del roke. Oče nesejo vrečo žita na rami. Zadeni mokraru vrečo moke na ramo! (Take stavke naj otroci izgovarjajo najprvo posamezno, potem pa skupno.) — Otrok se je igral s stensko uro. Utež mu je padel na ramo in ga je ranil. Otrok ima rano na rami. Rana se mu je zacelila. — Ura visi na steni. Ura nam kaže čas. Ob osmi uri se prične pouk. Opoldne je dvanajst ura. Rana ura, zlata ura. Učenec mora rano vstajati. — Pozimi je narava pokrita s snegom. Narava spi. Pomladi se narava zopet vzbudi. Vsa narava je v cvetji. — Omara je sobna oprava. V omaro spravljamo obleko. Omara je lesena. Omaro dela mizar, i. t. d.

b) Stvarna in slovnična razprava:

Kaj je rama? Koliko zlogov ima ta beseda? Izgovorite vsi to besedo in udarite pri vsakem zlogu s prstom ob klop! Koliko glasnikov ima prvi zlog? Koliko drugi? Katere? Imenuj mi vse glasnike te besede! Povejte nekaj stavkov, v katerih se nahaja beseda rana! Zamenjaj glasnik **r** z glasnikom **m**? Kakšno besedo dobiš? Zamenjaj glasnik **m** v drugem zlogu z glasnikom **n**! Kako se zove ta beseda? itd.

Na ta način se razloži v 2—3 polurah ena čitalna vaja stvarno in slovnično. Učenec mora najprvo besedo opazovati, potem počasi zlogovati, njen pojem vedeti in nazadnje pa opazovati znamenja. Ta način pouka učenca zelo utruja in zato, da zapopade oko način pisave, da postane vse to duševna last učenčeva, ne smemo nikdar preveč v eni poluri obravnavati. (Dalje prih.)

Kulturne slike s Kranjskega.

Spisal Jos. Ciperle.

50. Drugi prebivalci po Kranjskem.

raznih zemljepisnih knjigah je natančno določeno, kje se pričinja Dolenjsko in kje se končava. In ker bivajo po Gorenjskem Gorenjci, mislili bi, da tudi po Dolenjskem bivajo Dolenjci. Toda motimo se. Dolenjec noče biti Dolenjec. Dolenjsko se pričinja, kakor vemo, takoj vzhodno od Ljubljane, tedaj že pri Rudniku. Ali vprašaj Rudničana, je li Dolenjec, čul bodeš, da ni. Dobro, pojdi dalje. Prišedši v Šmarje, vprašaj Šmarca ravno tako, in odrezal se ti bode ravno tako, da ni Dolenjec. Pojdi dalje in dalje, pojdi skozi Stičino, Št. Vid, Trebnje, vprašuj in vprašuj po Dolenjcih, noben živ krst ne bode hotel biti Dolenjec. Pojdi še dalje v Novo Mesto, v stolico Dolenjskega, vprašuj: Ali ste tu Dolenjci? — Tudi tu bodeš čul: Nismo. Ali zvedel bodeš vsaj, da prebivajo tam pod Gorjanci Dolenjci. No, pojdi še tje in vprašaj istotako, in tam ti poreko: Mi smo Podgorci. Tedaj kakor vidiš, ljubi popotnik, na Dolenjskem ni Dolenjca.

Seve, ti Dolenjci imajo pa razna imena. Prebivalci cele šmarske kotline, akoravno zavijajo prav po dolenjski, so le Šmarci in drugega nič. Prebivalci okolo Lašič so vsi Lašičani, in oni cele Ribniške doline so Ribničani. No, ti naj imajo že svoje posebno ime, saj so, bi rekel, kakor Izanci prav posebno pleme. Ribničani so raztrošeni po celi zelji, med vsemi narodi, kakor izvoljeno ljudstvo. Njih opravilo je pa tudi isto, kakor izvoljenega ljudstva. Vendar razloček je pa le. Žid prodaja to, kar izdelajo drugi, Žid ni produktiven. Ribničan pa trži le s tem, kar je izdelal Ribničan. Ribničan tedaj proizvaja in prodaja. Vendar pri vsem tem, da se odlikuje v tem, da tudi proizvaja, si ni še noben Ribničan nakopičil tolikega bogastva, kakor marsikateri Žid, ki se je le mastil z žulji drugih ljudi.

Dalje so prebivalci celega sodnijskega okraja kočevskega Kočevci. Ti naj že bodo to. Saj tako ne mislijo, da živé na Kranjskem, ampak v posebni deželici, imenovani „Gottscheer Ländchen“, ali pa kar kratko in malo „Lont“. Tudi ti so raztrošeni po celi zemlji, kakor Ribničani, govoré svoj poseben jezik, ki je nekaka mešanica raznih nemških narečij. Pristen Nемеc ravno tako malo razume Kočevca, kakor Slovenec, a vendar se zanimajo dandanes Nemci z vso silo za Kočevce. Bog ne daj, da bi se kateri poslovenil. No, nam Slovencem ne bodo v dobiček, ako bi se tudi poslovenili. Nemcem pa so, posebno sedaj, ko se pripravljajo zidati oni most od Baltskega do Jadranskega morja.

Sicer pa tudi v Novem Mestu ne čuješ dosti manj nemščine, kakor v Kočevji. Tudi Novomeščan vganja le prerad ta „šport“, da ogovarja vsakega tujca le v nemščini. In par nemških besed ti kmalo stlači v kak stavek pristen Novomeščan. (Dalje prih.)

Književnost in umetnost.

Družba sv. Cirila in Metoda je izdala te dni svoje knjižnice XI. zvezek. Ta številka je bila zaostala, ker zadnji njen že poprej izdani spehljaj nosi XIII. številko. Pričujoči XI. zvezek je Tomo Zupanovega „Naš cesar Fran Josip I.“ 2. natis. Drugi natis cesarjevega

življenja popravlja in pomnožuje poprejšnji 1. natis. Nov je namreč tu 10. odstavek: „Kranjski 17. polk pri Kustoci in vitez Zitterer iz 66. ogrsko-slovaškega polka“, pa odstavek: „Cesarice Elizabete smrt in njen pokop“. Družbin prvomestnik, Tomo Zupan je daroval ves ta drugi, 5000 proizvodov broječi natis družbi zato, ker je bil prvi namenjen družbi v prid in se je razprodal z dobičkom. Mnogoštevilne okusne podobice 1. natisa so v tem 2. še pomnožene — tako, da je v knjižici, ki broji 72 strani, 31 podob. Nove so namreč: Baron Čehovin; vitez Zitterer; dunajska mladina pred cesarjem in cesarica Elizabeta malo pred smrtjo. Glede svoje zunanosti je to najlepša družbina knjižica; tiskana je v slavnostnem odelu. Posamezni zvezek ji stane 20 kr.; njih 100 pa 15 gld. — Sezite, Slovenci, po tem novem knjižnem daru družbe sv. Cirila in Metoda in oveselite ž njim sešnebo še našo šolsko mladino.

Vestnik.

Učiteljski konvikt: Gosp. J. Dolinar, učitelj v Krašnji, 1 gld.

Osobna vest. Gosp. Josip Janovsky, c. kr. telovadni učitelj v Gorici, je imenovan udom c. kr. izpraševalne komisije za ljudske in meščanske šole s slovenskim, nemškim in laškim učnim jezikom.

Umrl je dne 29. m. m. po dolgi mučni bolezni g. Tom. Jelenec v Banjaloki za učiteljsko boleznijo — jetiko. Pokojnik je bil vrl narodnjak. Lahka mu zemljica!

Preveč skrbi! „Slovenski List“ piše: „Na Kranjskem imamo tako napredne učitelje, da bi jim prišlo slabo, ako bi izvedeli, da je nekje na Nemškem učitelj celo — cerkovnik.“

Mi vstajamo, in vas je strah! „Slovenski List“ piše: „Slovenska učiteljska lista „Učiteljski Tovariš“ in „Popotnik“ bodeta od l. 1900 urejevana tako, da bode prvi bolj političen, a drugi pedagoški list. „Popotnik“ se preseli iz Maribora v Ljubljano. S to novo organizacijo nameravajo učitelji, kakor smo izvedeli, nekoliko globokeje pognati liberalni nož v slovensko meso. No, preoster nož postane najprej škrtav!“ — Temu ni tako. S to novo organizacijo ne namerava nihče pognati liberalnega noža v slovensko meso, — če je zdravo, ampak ta „liberalni nož“ se bo pognal le v neužitno meso, da nam ne okuži nove šole in novodobnega učiteljstva!

Tiskarno Miličev priporočamo koncem šolskega leta slavnim šolskim vodstvom in krajnim šolskim svetom prav toplo za tisek letnih poročil.

Avstrijski tehniki. Šest politehniških zavodov avstrijskih je štelo koncem lanskega koledarskega leta 3.897 slušateljev in se je v primeri s prejšnjim letom za 321 skrčilo. Tudi tu je Dunaj prvi, ki šteje 1.126 tehnikov; le za 25 manj jih šteje češka tehnika v Pragi, 514 lovowska, 469 praška nemška, 344 graška, 343 brnska. Imed tehnikov jih je v obče 160 v splošnem oddelku, 1.574 v inženerskem, 162 v stavbni šoli, 1.201 v strojnem, 494 v kemiškem.

Teslovi žarki. Z Röntgenovimi je mogoče videti v truplu tičočo kroglo. Hrvat Tesla, slavni američanski elektrik, je dosegel, da se s pomočjo elektrike v človeku zamori bolezen, celo jetika. Mnogo poskusov, katerih so zdravniki naredili s Teslovimi žarki na raznih bolnikih — zlasti pri želodčnih in živčnih boleznih — se je baje že sijajno posrečilo. S temi žarki so umorili v laboratorjih celo bacile in se je nadejati, da se bode zamoglo isto zgoditi tudi v truplu. Od teh žarkov pričakujejo torej zdravniki velikanskih uspehov.

Učiteljske premembe. Nadučiteljsko mesto na Vidmu pri Krškem je dobil gosp. Jakob Kopic, nadučitelj v Novi cerkvi pri Ptuju. Gdč. Amalija Danko je stalno nameščena na deklški šoli v Ptuju.

Za učiteljske kandidate srednjih šol je izdal štajerski deželni šolski svet poziv, naj vložijo svoje prošnje do 15. mal. srpana t. l. ako hočejo dobiti na kateri srednji

šoli na Štajarskem v letu 1899/1900 kako suplenturo. Prosvetci morajo dokazati, da so prebili enoletno poskušajo.

V kadetske šole se bodo sprejemali mladenči v Avstro-Ogrski do 15. vel. srpana t. l. Prošnje z vsemi potrebnimi dokazili je poslati naravnost poveljstvu najbližnje take šole.

V brežiški okrajni šolski svet je imenovan kot zastopnik učiteljstva g. Blaž Tominc, nadučitelj v Globokem pri Pišecah.

Okrožnica. C. kr. okrajni šolski svet sklicuje okrajno učiteljsko konferenco za učitelje slovenskih in utrakviističnih šol kočevskega okraja v dan 5. mal. srpana 1899 v Dolenji Vasi ob 9. uri zjutraj. Dnevni red:

1.) Predsednik otvori konferenco in voli svojega namestnika.

2.) Volitev dveh zapisnikarjev.

3.) Razgovor o došlih ukazih in razpisih.

4.) Opazke gospoda okrajnega šolskega nadzornika o inšpekcijah.

5.) Kako naj postopa učitelj v prvem šolskem letu, da vcepi otrokom veselje do učenja? (Poročevavec učitelj g. Fr. Potokar.) Vsi člani konferencije naj se pripravijo na ta referat, da se jim bo mogoče vdeležiti debate. Vendar se ne zahteva pismenih referatov.

6.) (Telovadba). Katere uspehe je mogoče v ljudski šoli na deželi v telovadbi doseči? (Poročevavec učitelj gospod Jos. Hribar.

7.) Poročilo knjižničnega odbora.

8.) Pogovor o učnih knjigah za bodoče šolsko leto.

9.) Volitev knjižničnega in stalnega odbora.

10.) Nasveti. Predsednik: *Thomann.*

„Slovenska Matica“ je imela 23. vel. travna svoj občni zbor. Iz tajnikovega poročila je bilo razvidno, da izda Matica letos 7 knjig, ki so proračunjene na blizo 75 tiskovnih pol. Tiskale se bodo v 3.400, dr. Štrekljeva knjiga slovenskih narodnih pesmi pa v 4000 izvodih. Zemljevid slovenskih dežel izide v štirih kartonih. Naročniki ga prejmo po 2 gld. Natisne se ga 3000 izvodov. Računski sklep „Slov. Matice“ izkazuje 17.286 gld. 55 kr. dohodkov in 16.685 gld. 55 kr. troškov, torej 521 gld. prebitka. Premoženje „Slov. Matice“ je znašalo koncem lanskega leta 58.020 gld. 16 kr. in se je v primeri s prejšnjim letom zmanjšalo za 542 gld.

V odbor so bili izvoljeni: ravnatelj dr. Fran Detela, prof. dr. Anton Gregorčič, vikar Simon Gregorčič, ravnatelj Fran Hubad, prof. Anton Kržič, skriptor profesor Luka Pintar, profesor dr. Lovro Požar, ravnatelj Andrej Senekovič, kanonik Ivan Sušnik, ravnatelj Ivan Šubic in ravnatelj Fran Wiesthaler.

Iz krškega okraja. Letošnja okrajna učiteljska konferencija za krški okraj bode 12. mal. srpana ob 9. uri zjutraj v Kostanjevici. Poleg navadnih točk je na dnevnem redu to-le: „Cesar Franc Jožef I. in ribičev sin“ (praktična obravnava z učenci III. razreda kostanjeviške šole). Referenta — oziroma referentinjo — določi g. c. kr. okrajni šolski nadzornik v dan konferencije. „Mladinski spisi, kakšni naj bodo, kako jih mladina čitaj, in kake dolžnosti ima učitelj do njih?“ poročata g. Janko Leban, nadučitelj na Trebelnem in gospa Jožefa Kolinova, učiteljica v Kostanjevici.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Zahl 445

B. Sch. R. An der zweiclassigen Volksschule zu Watsch ist die 2. Lehrstelle mit den normalmässigen Bezügen definitiv zu besetzen. Bewerber um diese Stelle wollen ihre belegten Gesuche im vorgeschriebenen Wege bis 1. Juli 1899 hieramts einreichen.

K. k. Bezirksschulrath Littai, am 2. Juni 1899.

Listnica uredništva:

P. i. poročevavcem pri okrajnih učiteljskih konferencijah se priporočamo za dotične referate in hkrati tudi za kratko poročilo o konferenciji. — Gosp. J. T. v L.: V predlogu sta dva ljubljana in štirje štajerci; bržkone bo dobil eno mesto ljubljana, drugo pa štajerc. Pozdrav!

Gospodarski program.

Naslednje tvrdke darujejo od iztržka, oziroma dobička, ki jim ga dá zaslužiti učiteljstvo, degovorjene odstotke v prid učiteljskemu konviktu. Vsakdo (vsaktera) pa blagovoli zahtevati, da se vsaka vsota, ki jo odjemavec izplača, zabeleži v prid konviktu.

1. **Jos. Petrič** — zaloga raznovrstnih šolskih zvezkov, peres z napisom: „Učiteljski konvikt“ in raznih drugih šolskih potrebščin v Ljubljani, sv. Petra cesta št. 6.
 2. **Knjigotržnica Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg** v Ljubljani, Kongresni trg.
 3. **Miličeva tiskarna** — zaloga uradnih spisov i. t. d. — v Ljubljani, Stari trg.
 4. **Národna tiskarna** v Ljubljani, Kongresni trg.
 5. **Šeberjeva tiskarna** v Postojini, zaloga uradnih spisov itd.
 6. **Gričar & Mejač**, trgovina z narejenimi oblekami za dame in gospode v Prešernovih ulicah v Ljubljani.
 7. **Fran Ksav. Souvan**, trgovina z manufakturnim blagom v Ljubljani, Mestni trg.
 8. **Fran Kraigher**, krojaški mojster v Ljubljani, Kongresni trg.
 9. **Anton Krejčič**, zaloga moških in ženskih klobukov v Wolfovih ulicah v Ljubljani.
 10. **J. Soklič**, trgovina s klobuki v Ljubljani, Pod trančo.
 11. **Kavčič & Lilleg** — „Pri zlatorogu“ — trgovina s speci-rijskim blagom v Prešernovih ulicah v Ljubljani.
 12. **Jeglič & Leskovic**, trgovina s specerijskim blagom na Jurčičevem trgu v Ljubljani.
 13. **F. P. Vidic & Comp.** Tovarna lončenih peči in glinastih izdelkov, opekarna, zaloga stavbinskega blaga v Prešernovih ulicah v Ljubljani.
 14. **Filip Fajdiga**, mizar in trgovina s pohištvom v Prešernovih ulicah št. 50 (nasproti novi pošti) v Ljubljani.
 15. **Maks Domicelj**, zaloga moke iz mlina Vinka Majdiča po en gros cenah v plombovanih vrečah po 10, 25, 50, 85 in 100 kg. na Rimski cesti (Mundova hiša) v Ljubljani.
 16. **Maks Armič**, trgovina s perilom i. dr.; Sv. Petra cesta št. 4. v Ljubljani.
 17. **Fran Šturm**, krojač na Bregu v Ljubljani.
 18. **J. N. Potočnik**, krojač, Dunajska cesta v Ljubljani.
 19. **B. Schmeltzer**, zaloga stolov, Šelenburgove ulice v Ljubljani.
- Banka „Slavija“** v Pragi — glavno zastopstvo za slovenske dežele v Ljubljani — vzajemno zavarovalno društvo, daje od učiteljskih zavarovanj provizijo „Zavezi slovenskih učiteljskih društev.“
- Zavedno učiteljstvo prosimo, da po geslu „Svoji k svojim!“ podpira v prvi vrsti te tvrdke.

Na zahtevanje se pošilja brezplačno
ilustrovani cenik
za navadne in c. kr. izključljivo privilegovane
harmonije in didaktofone.

V obila naročila se priporoča tvrdka:

(3) **Jos. Lenarčič & Comp.**
na Vrhniki pri Ljubljani.

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg-ova knjigotržnica

↔ v Ljubljani ↔

ima vedno največjo zalogo vseh v naši kronovini uvedenih šolskih knjig in zemljevidov ter priporoča slavnim krajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom v nakup:

Glavne oblike zemeljskega površja 2 gld. 50 kr.
Napete na platno in z luknjicami 3 „ 50 „
Napete na platno in s palčicami 4 „ — „
Zavojnina in frankovana pošiljatev — „ 50 „

Slovenski stenski abecednik s slikami ↗

na 25 tablicah 2 gld. 50 kr.; na 13 močnih lepenkah z obročki za obešanje 5 gld. 75 kr.; na 25 močnih lepenkah, vsaka posebe napeta, tudi z obročki za obešanje 8 gld. 75 kr. Za vozni list in zavojnino računamo 30 kr.

Praprotnikov mali šolski besednjak ↗ ↗

slovenskega in nemškega jezika 6. natisk. — Obširno pomnožil in popravil Jakob Dimnik; cena vezani knjigi 1 gld.

Ženska ročna dela ↗ ↗ ↗ ↗ ↗ ↗

za pouk na ženskih učiteljskih. — Sestavila Pavla pl. Renzenberg l. del: Kvačkanje, cena vezani knjigi 90 kr.

Moka iz mlina
Vinka Majdiča v Kranju

se oddaje po **en gros**-cenah
v plombiranih vrečah po 10 in 25 kil

v prodajalni

Maksa Domicelja

v Ljubljani, na Rimski cesti

vis-a-vis Gorupovim hišam.

↔ Dostavljanje na dom brezplačno. ↔

Plombe originalne mlinske!

Moka se oddaje tudi v vrečah po 50, 85 in 100 kil.

Opozarja se, da priznani izvrstni izdelki prvega domačega našega mlina dandanes tudi na tujem uspešno tekmuje z izdelki vseh ogrskih mlinov.

Izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stane za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. Udje „Slovenskega učiteljskega društva“ plačajo na leto 3 gld. naročnine in 1 gld. udnine. — Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati odgovornemu uredniku (uredništvu) v Ljubljani, Šubičeve ulice št. 3; naročnino pa prejema g. Francšek Črnagaj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatev naj se pošiljajo franko. — Oznaniila in poslanice se računajo za celo stran 15 gld., pol strani 8 gld., 1/3 strani 5 gld., 1/4 strani 4 gld., 1/8 strani 2 gld.; manjši inserati po 10 kr. petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine še 3 gld.